

POSTANOWIENIE

19 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Władysław Pawlak

na posiedzeniu niejawnym 19 grudnia 2025 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa L. K. i A. K.
przeciwko B. spółce akcyjnej w W.
o ustalenie i zapłatę,
na skutek skargi kasacyjnej B. spółki akcyjnej w W.
od wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu
z 31 stycznia 2025 r., I ACa 793/24,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset) zł, z ustawowymi odsetkami za opóźnienie za czas po upływie tygodnia od dnia doręczenia pozwanemu niniejszego orzeczenia do dnia zapłaty, tytułem kosztów postępowania kasacyjnego.**

[PG]

UZASADNIENIE

Pozwem skierowanym przeciwko B. S.A. w W., powodowie – L. K., A. K. domagali się, w szczególności, ustalenia nieważności całej umowy o kredyt hipoteczny nr [...] zawartej 2 grudnia 2008 r. z B. S.A. w W. (kredyt miał na celu spłatę kredytu mieszkaniowego, zaciągniętego przez powodów na zakup

nieruchomości położonej przy ul R. w W.) oraz zasądzenia od strony pozwanej na rzecz strony powodowej kwoty 90.869,90 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 10 marca 2021 r. do dnia zapłaty tytułem zwrotu nienależnych świadczeń spełnionych przez powodów na rzecz pozwanego, ewentualnie, w przypadku nieuwzględnienia powyższych żądań domagali się zasądzenia od strony pozwanej na rzecz powoda kwoty 26.966,77 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od 10 marca 2021 r. do dnia zapłaty - tytułem świadczeń nienależnie spełnionych w okresie od kwietnia 2011r. (10 lat wstecz od dnia złożenia pozwu) w postaci różnic (nadpłat) pomiędzy sumą kwot wpłaconych przez powodów jako miesięczne raty kapitałowo-odsetkowe na podstawie powyższej umowy kredytowej, a sumą kwot, które powinny być wpłacone przy uwzględnieniu abuzywności, a więc niewiążącego charakteru klauzuli indeksacyjnej przy przyjęciu kursu franka szwajcarskiego, po którym kredyt został udzielony tj. 2,6903 zł za 1 CHF.

Strona pozwana B. S. A. w W. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów procesu, podnosząc nadto zarzut przedawnienia roszczenia wskazując, że roszczenie ma charakter okresowy i podlega przedawnieniu w zakresie obejmującym więcej niż trzy lata wstecz od daty złożenia pozwu. Zarzut przedawnienia został podniesiony przez stronę pozwaną z uwagi na upływ 10 lat od momentu zawarcia umowy do dnia wniesienia pozwu.

Dnia 10 października 2022 r. Sąd Okręgowy w Świdnicy wydał wyrok częściowy ustalając, że umowa zawarta 2 grudnia 2008 r. pomiędzy powodami L. K. i A. K., a stroną pozwaną B. S.A. w W. jest nieważna, przy czym dnia 1 czerwca 2023 r. Sąd Apelacyjny we Wrocławiu uchylił zaskarżony wyrok Sądu Okręgowego w Świdnicy i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania, zalecając odniesienie się przez Sąd I instancji do wniosków dowodowych oraz dokonanie rozstrzygnięcia o istocie sporu. Strona pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości, a powodowie podtrzymali stanowisko w sprawie zawarte w pozwie.

Ostatecznie Sąd Okręgowy w Świdnicy wyrokiem częściowym z 23 października 2023 r. ustalił, że umowa kredytu hipotecznego nr [...] zawarta pomiędzy powodami L. K. i A. K., a stroną pozwaną B. S.A. z siedzibą w W. - jest nieważna.

Apelację od tego wyroku wniosła strona pozwana, zaskarżając go w całości zarzucając naruszenie wyszczególnionych w treści apelacji przepisów prawa procesowego oraz materialnego, wnosząc, w szczególności, o zmianę zaskarżonego wyroku Sądu I instancji w całości poprzez oddalenie powództwa w całości ewentualnie o jego uchylenie w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. W odpowiedzi na apelację strona powodowa wniosła o jej oddalenie w całości.

W ocenie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu apelacja pozwanego była bezzasadna. Sąd II instancji nie podzielił zarzutów apelacji odnośnie do rzekomych naruszeń przepisów postępowania wyszczególnionych w jej treści, a ponadto prezentując rozbudowany wywód prawny w konkluzjach stwierdził, że ostatecznie nie doszło do zarzucanych w apelacji strony pozwanej uchybień przepisom art. 56 k.c., art. 58 § 1 i 2 k.c., art. 65 § 1 i 2 k.c., art. 353¹ k.c., art. 354 § 1 k.c., art. 358 § 2 k.c., art. 385¹ § 1-3 k.c., art. 385² k.c., art. 69 ust. 1 - 3 Prawa bankowego, jak również art. 6 ust. 1 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich (dalej: „Dyrektywa 93/13”). Nietrafione okazały się też, w ocenie Sądu II instancji, zarzuty naruszenia art. 24 ust. 3 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim; art. 41 prawa wekslowego oraz zarzut naruszenia art. 111 ust. 1 pkt 4 prawa bankowego. Nie odniósł ponadto skutku zarzut uchybienia art. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie prawa bankowego (tzw. ustawy antyspreadowej). Sąd Apelacyjny nie dopatrył się także naruszenia art. 189 k.p.c., zgodnie z którym powód może żądać ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, jeżeli ma w tym interes prawny. W realiach sprawy interes powodów w ustaleniu nieważności umowy pozostawał oczywisty, a bez takiego rozstrzygnięcia nie istniała, bowiem, możliwość definitywnego zakończenia sporu, a ostateczne rozstrzygnięcie, o ustaleniu nieważności umowy, znosi, w efekcie, stan niepewności powodów co do związania umową kredytu.

Wszystkie te okoliczności zaważyły, w konsekwencji, na tym, że Sąd Apelacyjny we Wrocławiu wyrokiem z 31 stycznia 2025 r. oddalił apelację strony pozwanej, jako całkowicie bezzasadną.

Pozwany – B. S.A. w W., skargą kasacyjną zaskarżył powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 31 stycznia 2025 r. w całości. Skargę tę oparł na zarzutach naruszenia przepisów postępowania, tj.: art. 130^{1a} § 1 k.p.c.; art. 316 § 1 k.p.c. w zw. z art. 6 ust. 1 i 7 ust. 1 Dyrektywy 93/13 oraz na zarzutach naruszenia przepisów prawa materialnego, tzn.: - w zakresie stwierdzenia upadku umowy z uwagi na sprzeczność z ustawą: art. 111 ust. 1 pkt. 4 Prawa bankowego w zw. z art. 56 k.c., w zw. z art. 69 ust. 2 pkt 4a i ust. 3 Prawa bankowego w zw. z art. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. zmieniającej ustawę Prawo bankowe (Dz.U.2011, nr 165, poz. 984, dalej jako „ustawa antyspreadowa”); art. 353¹ k.c. w zw. z art. 69 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe; art. 58 §1 k.c.; art. 58 §3 k.c. w zw. z art. 58 § 1 k.c.; - w zakresie stwierdzenia upadku umowy z uwagi na bezskuteczność klauzul indeksacyjnych: art. 22¹ k.c. w zw. z art. 385¹ § 1 k.c.; art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 1 ust. 2 Dyrektywy 93/13; art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 385² k.c.; art. 385¹ § 1 k.c.; art. 385¹ § 1 k.c. w zw. z art. 4 ust. 1 i art. 3 ust. 3 Dyrektywy 93/13 w zw. z przepisami Załącznika do Dyrektywy 93/13 ust. 1 lit. j oraz lit. l, oraz ust. 2 lit. c, tiret pierwsze i drugie, oraz ust. 3 Załącznika do Dyrektywy 93/13; art. 385¹ § 2 k.c. w zw. z art. 7 ust. 1 i 8 b ust. 1 Dyrektywy 93/13 i art. 353¹ k.c. w zw. z art. 2, 31 ust. 3 i 32 ust. 1 Konstytucji; - w zakresie całości uzasadnienia wyroku: art. 65 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 56 k.c.; art. 65 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 354 § 1 k.c.; art. 56 k.c.; art. 69 ust. 2 pkt 4a i ust. 3 Prawa bankowego w zw. z art. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. zmieniającej ustawę Prawo bankowe; art. 358 § 2 k.c.; art. 41 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 r. Prawo wekslowe; art. 24 ust. 3 ustawy o NBP; art. 189 k.p.c.

Na podstawie art. 398⁴ § 2 k.p.c. w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. oraz 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. skarżący wniósł o przyjęcie jego skargi do rozpoznania, ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne oraz z uwagi na istnienie potrzeby wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów.

Odnosnie do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. skarżący sformułował następujące zagadnienia prawne polegające na konieczności - w ocenie strony pozwanej - odniesienia się przez Sąd Najwyższy do następujących kwestii: „Czy postanowienia indeksacyjne umowy kredytu indeksowanego, określające wysokość

kwoty kredytu i wysokość rat kapitałowo - odsetkowych wyrażoną w walucie obcej poprzez odesłanie do Tabeli Kursów Walut Obcych banku - kredytodawcy, bez określenia w treści umowy szczegółowych zasad obliczania tych kursów, na przykład w postaci wzoru matematycznego, wykraczają poza granice określone w ramach zasady swobody umów opisanej w art. 353¹ k.c.?" **(a)** – w ocenie pozwanego postanowienia indeksacyjnego umowy kredytu indeksowanego, określającego wysokość kredytu i wysokość rat kapitałowo-odsetkowych wyrażoną w walucie obcej poprzez odesłanie do Tabeli Kursów Walut Obcych banku-kredytodawcy nie naruszają zasady swobody umów, opisanej w art. 353¹ k.c., również, jeżeli nie wskazano *expressis verbis* w umowie szczegółowych zasad obliczania tych kursów, na przykład w postaci wzoru matematycznego; uregulowanie praw i obowiązków stron poprzez wprowadzenie do umowy kredytu klauzul indeksacyjnych odsyłających do kursów walut obcych publikowanych przez bank, stanowi dozwolony wariant tzw. subiektywnej metody ustalenia świadczenia; fakt, że wyliczenia wysokości kursu dokonuje bank (niezależnie od tego, czy jest to bank- kredytodawca, czy bank-osoba trzecia), eliminuje hipotetyczną możliwość dowolnego ustalania kursów. Kursy publikowane przez banki powstają w oparciu o podstawę prawną w postaci art. 111 ust. 1 pkt 4 Prawa bankowego. Banki są również w tym zakresie związane ustalonymi zwyczajami opisującymi sposób ustalania kursów przez te podmioty, które stanowią element stosunku prawnego pomiędzy stronami, nawet jeżeli nie zostały wpisane *expressis verbis* do umowy. Jednocześnie skarżący podkreślił, że należy mieć na względzie trudności ze stworzeniem niezmiennego wzoru matematycznego, który przez wiele lat miałby służyć do wyznaczania wysokości obowiązującego kursu walutowego; „Czy żądanie „ustalenia nieważności umowy” stanowi roszczenie dopuszczalne na gruncie przepisów k.p.c., czy może być uwzględnione przez sąd rozpatrujący sprawę, a jeżeli takie sformułowanie roszczenia jest wadliwe, to jaki powinien być skutek zgłoszenia takiego powództwa przez stronę powodową?” **(b)** – w ocenie pozwanego roszczenie o „ustalenia nieważności umowy” stanowi roszczenie nieznanie ustawie i niedopuszczalne na gruncie przepisów k.p.c.; art. 189 k.p.c. dopuszcza sformułowanie żądania o ustalenie „istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa”. Prawidłową formalnie konstrukcją roszczenia mogłoby być

zatem żądanie ustalenia nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z konkretnej umowy, ale nie ustalenia „nieważności” (która może dopiero powodować nieistnienie stosunku prawnego, ale nie jest tożsama z tym nieistnieniem). Pozwany podzielił w tym zakresie stanowisko sformułowane w wyroku Sądu Najwyższego z 1 czerwca 2022 r., sygn. akt II CSKP 364/22. Skutkiem nieprawidłowego określenia roszczenia powinno być, w ocenie pozwanego, stwierdzenie, że pozew obarczony jest brakami formalnymi i podlega zwrotowi; „Jeżeli stronie powodowej przysługuje dalej idące roszczenie o zapłatę, wynikające ze stosunku prawnego w postaci rzekomo nieważnej umowy kredytu indeksowanego kursem waluty obcej, w szczególności wynikające z możliwości żądania zwrotu dokonanych świadczeń na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu, to czy strona powodowa posiada interes prawny w żądaniu ustalenia nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy?” **(c)** – zdaniem pozwanego w takiej sytuacji strona powodowa nie posiada interesu prawnego w żądaniu ustalenia nieistnienia stosunku prawnego wynikającego z umowy, ponieważ wydanie wyroku ustalającego nieważność umowy nie powoduje definitywnego zakończenia sporu między stronami; „Czy dopuszczalne jest stwierdzenie abuzywności i nieważności klauzul odsyłających do Tabeli Kursów Walut Obcych banku-kredytodawcy w sytuacji, gdy kredytobiorca miał na mocy regulaminu, stanowiącego integralną część umowy, możliwość spełniania świadczenia bezpośrednio w walucie obcej od momentu zawarcia umowy, z pominięciem Tabeli Kursów Walut Obcych Banku Kredytodawcy?” **(d)** – zdaniem pozwanego kredytobiorca od momentu zawarcia umowy miał możliwość skorzystania z opcji spłaty kredytu bezpośrednio w walucie indeksacji z pominięciem Tabeli Kursów Walut Obcych banku-kredytodawcy, klauzula przeliczeniowa nie może zostać uznana za abuzywną; „Czy wykorzystanie kwoty wypłaconej na podstawie umowy kredytu na cele powiązane z działalnością gospodarczą kredytobiorcy, w szczególności na sfinansowanie zakupu nieruchomości, która następnie oznaczana jest jako siedziba prowadzenia działalności gospodarczej przez kredytobiorcę, eliminuje możliwość uznania kredytobiorcy w stosunku prawnym wynikającym z umowy kredytu za konsumenta w rozumieniu art. 22¹ k.c. i eliminuje możliwość objęcia go ochroną na podstawie przepisów chroniących konsumentów, w szczególności art. 385¹ k.c.?” **(e)** – w

ocenie strony pozwanej fakt występowania związku pomiędzy celem kredytowania a działalnością gospodarczą kredytobiorcy, w szczególności oznaczania siedziby działalności gospodarczej w kredytowanej nieruchomości, eliminuje możliwość przyznania kredytobiorcy statusu konsumenta, a więc również objęcia go ochroną wynikającą z art. 385¹ k.c.; jednocześnie nie ma znaczenia to, czy powód wykorzystywał kredyt również w celu niezwiązanym z prowadzoną przez siebie działalnością gospodarczą, w szczególności nieruchomość przeznaczana była na inne cele niezwiązane z działalnością gospodarczą (cele mieszkaniowe), nawet jeżeli wykorzystanie na te cele miało przeważający charakter; wystarczy, że sporny kredyt był wykorzystywany w jakimkolwiek zakresie na cele związane z działalnością gospodarczą; „Czy w przypadku, gdy proces poinformowania konsumenta o ryzykach, wynikających z wprowadzenia do umowy kredytu klauzul przewidujących indeksację kursem waluty obcej, polegał na przedstawieniu konsumentowi szczegółowej informacji o ryzyku kursowym związanym z zaciąganiem kredytu, a konsument potwierdził przekazanie tej szczegółowej i wyczerpującej informacji (wynikającej z procedur wewnętrznych Banku) poprzez złożenie pisemnego oświadczenia, to czy klauzule obciążające konsumenta ryzykiem kursowym mają charakter jednoznaczny i nie stanowią postanowień niedozwolonych w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c.?” **(f)** – jak stwierdził pozwany w przypadku, gdy konsument potwierdził w pisemnym oświadczeniu, że przed zawarciem umowy została przekazana mu rzetelna, prawdziwa i pełna informacja na temat ryzyka związanego z zaciąganiem kredytu, i w ten sposób potwierdził, że została spełniona procedura należytego poinformowania Klienta o kredycie indeksowanym kursem CHF, należy uznać, że klauzula obciążająca Powoda ryzykiem kursowym, zawarta w umowie jest jednoznaczna i jasna, i nie spełnia przesłanek postanowienia niedozwolonego z art. 385¹ § 1 k.c.; „Czy norma zawarta w umowie kredytu indeksowanego do kursu waluty obcej, zawierająca odesłanie do kursu określonego w tabeli kursowej publikowanej przez bank, podlega kontroli z punktu widzenia przesłanek abuzywności, czy też kontrola taka jest wyłączona na mocy art. 1 ust. 2 Dyrektywy Rady 93/13/EWG z dnia 5 kwietnia 1993 r. w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich, z uwagi na fakt, że publikowanie kursów walutowych przez banki oparte jest na ustawowej podstawie

prawnej, tj. art. 111 ust. 1 pkt. 4 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe?" **(g)** – zdaniem pozwanego Banku postanowienie umowy kredytu indeksowanego do kursu waluty obcej, regulujące odesłanie do kursu określonego w tabeli kursowej publikowanej przez bank, z uwagi na oparcie publikowania tych kursów w ustawie, jest wyłączone spod kontroli abuzywności na podstawie art. 1 ust. 2 Dyrektywy 93/13; „Czy określenie niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 i 2 k.c., dotyczy określonych przez strony umowy norm postępowania - czy też, przeciwnie, wyodrębnione redakcyjnie fragmenty tekstu umowy oraz czy dopuszczalne jest wyeliminowanie z umowy całości kwestionowanych jednostek redakcyjnych w sytuacji, gdy stwierdzono abuzywność wyłącznie w odniesieniu do części zawartych tam norm?" **(h)** – jak wskazał pozwany w jego ocenie określenie niedozwolone postanowienia umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., dotyczy określonych przez strony umowy norm postępowania, a nie wyodrębnionych redakcyjnie fragmentów tekstu umowy; układ graficzny tekstu umowy nie powinien mieć znaczenia dla oceny zgodności z prawem treści czynności prawnej; to, w jakim zakresie ewentualnie umowa nie wiąże konsumenta, powinno zależeć od normatywnie rozumianych „postanowień”, czyli wzajemnych praw i obowiązków stron umowy; „Czy norma, zawarta w umowie kredytu indeksowanego do kursu waluty obcej, regulująca odesłanie do konkretnego źródła pochodzenia kursu walutowego (tzw. „klauzula spreadu”), stanowi normę regulującą główne świadczenia stron w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. oraz czy norma ta należy do *essentialia negotii* umowy kredytu?" **(i)** – jak stwierdził w uzasadnieniu tego zagadnienia pozwany, norma zawarta w umowie kredytu indeksowanego do kursu waluty obcej, regulująca odesłanie do konkretnego źródła pochodzenia kursu walutowego, nie stanowi normy regulującą główne świadczenia stron w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c., ponieważ nie należy do *essentialia negotii* umowy kredytu; norma taka ma znaczenie wyłącznie akcesoryjne) oraz, doprecyzowujące zasadnicze ustalenia stron; „Czy stwierdzenie przez Sąd niezwiązania konsumenta normą, zawartą w umowie kredytu indeksowanego do kursu waluty obcej, regulującą odesłanie do konkretnego źródła pochodzenia kursu walutowego (kursu kupna i sprzedaży, tzw. klauzula spreadu), skutkuje również niezwiązaniem konsumenta normą, zgodnie z którą wartość wzajemnych

świadczeń uzależniona jest od kursu waluty obcej (tzw. klauzula ryzyka) oraz czy niezwiązanie konsumenta klauzulą ryzyka skutkuje upadkiem umowy?" **(j)** – jak wskazał skarżący stwierdzenie takie nie skutkuje niezwiązaniem konsumenta normą, zgodnie z którą wartość wzajemnych świadczeń uzależniona jest od kursu waluty obcej (tzw. klauzula ryzyka); klauzula ryzyka stanowi odrębną od klauzuli spreadu normę umowną i podlega odrębnej ocenie pod kątem ewentualnej abuzywności; „Czy jest zgodna z zasadami proporcjonalności, równości i pewności prawa, wynikającymi z Konstytucji oraz przepisów prawa unijnego, jak również z celami Dyrektywy 93/13 oraz z celami art. 385¹ § 2 k.c., wykładnia polegająca na twierdzeniu, że niezwiązanie stron klauzulą spreadu, ma rzekomo skutkować niezwiązaniem również klauzulą ryzyka, co ma prowadzić do przekształcenia umowy z mocą wsteczną w kredyt złotowy, ale oprocentowany w oparciu o parametr ekonomiczny właściwy wyłącznie dla waluty indeksacji, co z kolei mogłoby prowadzić do stwierdzenia nieważności całej umowy?" **(k)** – zdaniem skarżącego przyjęcie koncepcji objętej przedmiotowym zagadnieniem powoduje, że wskutek rzekomej wadliwości unormowania, zgodnie z którym kredytodawca ma możliwość zmiany wysokości jednego z ubocznych, drugorzędnych elementów świadczenia, tj. spreadu walutowego, w okresie wykonywania umowy kredytu, miałyby rzekomo nastąpić najpierw eliminacją całej indeksacji z umowy, a następnie stwierdzenie nieważności całego stosunku prawnego pomiędzy stronami; „Czy stwierdzenie przez Sąd niezwiązania konsumenta normą, zawartą w umowie kredytu indeksowanego do kursu waluty obcej, regulującą odesłanie do konkretnego źródła pochodzenia kursu walutowego (kursu kupna i sprzedaży, tzw. klauzula spreadu), przy jednoczesnym stwierdzeniu że konsument jest związany normą, zgodnie z którą wartość wzajemnych świadczeń uzależniona jest od kursu waluty obcej (tzw. klauzula ryzyka), skutkuje koniecznością dokonania wykładni postanowień umowy z pominięciem klauzuli spreadu, natomiast z wykorzystaniem przepisów dyspozytywnych w brzmieniu aktualnym na dzień zamknięcia rozprawy, w szczególności art. 358 § 2 k.c. lub art. 24 ust. 3 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o Narodowym Banku Polskim, oraz stwierdzeniem, że umowa podlega wykonaniu, z wykorzystaniem do przeliczeń kursu średniego waluty indeksacji publikowanego przez Narodowy Bank Polski, aktualnego na dzień danej operacji finansowej?" **(l)** –

w ocenie pozwanego, zgodnie z orzecznictwem Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej należy dokonać wykładni w przedmiocie skutków abuzywności części umowy, z wykorzystaniem przepisów dyspozytywnych prawa krajowego, w brzmieniu aktualnym na dzień dokonywania oceny, tj. zgodnie z art. 316 § 1 k.p.c., na dzień zamknięcia rozprawy; przepisem dyspozytywnym, regulującym źródło pochodzenia kursów w braku odmiennych ustaleń, jest art. 358 § 2 k.c., wskazujący, że w takim przypadku wartość świadczeń należy obliczyć w oparciu o kurs średni Narodowego Banku Polskiego. Alternatywą podstawą, dającą identyczny skutek, jest oparcie się na art. 24 ust. 3 ustawy o NBP przy wykładni pojęcia kursu walutowego, użytego w umowie. Wykładnia ta pozwala na utrzymanie umowy w mocy i jej prawidłowe wykonanie, a jednocześnie skutkuje powstaniem sankcji dla pozwanego, który wskutek stwierdzenia bezskuteczności klauzuli spreadu, nie tylko traci możliwość zmiany wysokości spreadu w toku wykonywania umowy, ale traci całość przychodu uzyskanego od powoda tytułem spreadu, ponieważ kurs kupna i sprzedaży waluty, wykorzystywany do przeliczeń, zostaje zastąpiony kursem średnim (NBP), co stanowi zmianę na niekorzyść dla pozwanego.

Następnie na podstawie art. 398⁴ § 2 k.p.c. w związku z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. skarżący wniósł o przyjęcie jego skargi do rozpoznania, z uwagi na istnienie potrzeby wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, tj.: art. 353¹ k.c. **(a)** – wątpliwość, w ocenie skarżącego, polega w tym przypadku na tym, czy postanowienia indeksacyjne umowy kredytu, określające wysokość kwoty kredytu i wysokość rat kapitałowo-odsetkowych wyrażoną w walucie obcej poprzez odesłanie do Tabeli Kursów Walut Obcych banku - kredytodawcy, bez określenia w treści umowy szczegółowych zasad obliczania tych kursów, na przykład w postaci wzoru matematycznego, mieszczą się w granicach zasady swobody umów, opisanej w art. 353¹ k.c.; w ocenie pozwanego, klauzula spreadu nie stanowi głównego świadczenia stron umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej; art. 353 § 1 k.c. w zw. z art. 69 § 1 - 2 Prawa bankowego **(b)** – w tym przypadku, zdaniem skarżącego, wątpliwość polega na tym, czy norma, zawarta w umowie kredytu indeksowanego do kursu waluty obcej, regulująca odesłanie do konkretnego źródła pochodzenia kursu

walutowego (tzw. klauzula spreadu) stanowi *essentialia negotii* umowy kredytu; w ocenie pozwanego, klauzula spreadu nie stanowi *essentialia negotii* umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej; art. 385¹ § 2 k.c. w zw. z art. 7 ust. 1 i 8b ust. 1 Dyrektywy 93/13 i art. 353¹ k.c. w zw. z art. 2, 31 ust. 3 i 32 ust. 1 Konstytucji **(c)** – w ocenie pozwanego Banku, wątpliwość polega na tym, czy rozstrzygnięcie w przedmiocie skutków abuzywności, zastosowane przez Sąd I instancji (kredyt przekształcony z mocą wsteczną w złotowy, ale oprocentowany w oparciu o stopę LIBOR 3M dla CHF) lub Sąd II instancji (upadek umowy), stoi w sprzeczności z zasadą proporcjonalności, równości, pewności prawa oraz utrzymania w mocy umowy w zakresie niedotkniętym abuzywnością, a także pozostaje w sprzeczności z interesem innych konsumentów oraz konkurentów pozwanego, które to zasady wynikają z Konstytucji oraz z Dyrektywy 93/13 i polskich przepisów implementujących tę Dyrektywę; jak stwierdził pozwany rozstrzygnięcie w przedmiocie skutków abuzywności, zastosowane przez Sąd I instancji lub Sąd II instancji (upadek umowy), stoi w sprzeczności z zasadą proporcjonalności, utrzymania w mocy umowy w zakresie niedotkniętym abuzywnością, a także pozostaje w sprzeczności z interesem innych konsumentów oraz konkurentów pozwanego; art. 316 § 1 k.p.c. w zw. z art. 385¹ k.c. § 2 w zw. z art. 3 k.c. w zw. z 6 ust. 1 i 7 ust. 1 Dyrektywy 93/13 **(d)** – skarżący zwrócił uwagę, że przedmiotowa wątpliwość polega na tym, czy dokonując oceny w przedmiocie skutków abuzywności Sąd powinien wziąć pod uwagę brzmienie przepisów prawa materialnego na dzień zamknięcia rozprawy, czy też na dzień zawarcia spornej umowy, mając na względzie cel przepisów regulujących skutki abuzywności oraz przepisów dyspozytywnych umożliwiających dokonanie wykładni w tym zakresie; w ocenie pozwanego dokonując oceny w przedmiocie skutków abuzywności sąd powinien wziąć pod uwagę brzmienie przepisów prawa materialnego na dzień zamknięcia rozprawy, gdyż wymaga tego cel art. 385¹ § 2 k.c. oraz art. 358 § 2 k.c., w kontekście oceny skutków abuzywności; art. 358 § 2 k.c. w zw. z art. 385¹ § 2 k.c. **(e)** - wątpliwość polega na tym, czy art. 358 § 2 k.c. stanowi przepis dyspozytywny, który umożliwia dokonanie wykładni umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej, pozwalającej na jej wykonanie, po stwierdzeniu nieważności normy lub niezwiązania konsumenta normą, zawartą w umowie kredytu

indeksowanego do kursu waluty obcej, regulującą odesłanie do konkretnego źródła pochodzenia kursu walutowego (tzw. klauzula spreadu), w ocenie Pozwanego, art. 358 § 2 k.c. stanowi przepis dyspozytywny, przy wykorzystaniu którego można wykonywać umowę kredytu indeksowanego do waluty obcej, po stwierdzeniu abuzywności klauzuli spreadu; art. 24 ust. 3 ustawy o NBP w zw. z art. 385¹ § 2 k.c. **(f)** – jak podkreślił skarżący wątpliwość polega na tym, czy art. 24 ust. 3 ustawy o NBP stanowi przepis dyspozytywny, który umożliwia dokonanie wykładni umowy kredytu indeksowanego do waluty obcej, pozwalającej na jej wykonanie, po stwierdzeniu nieważności normy lub niezwiązania konsumenta normą, zawartą w umowie kredytu indeksowanego do kursu waluty obcej, regulującą odesłanie do konkretnego źródła pochodzenia kursu walutowego (tzw. klauzula spreadu) - w ocenie Pozwanego, art. 24 ust. 3 ustawy o NBP stanowi przepis dyspozytywny, przy wykorzystaniu którego można wykonywać umowę kredytu indeksowanego do waluty obcej, po stwierdzeniu abuzywności klauzuli spreadu.

We wnioskach skarżący domagał się, w szczególności, uchylenia zaskarżonego wyroku Sądu II instancji w całości oraz uchylenia wyroku Sądu I instancji w całości i przekazania sprawy Sądowi Okręgowemu w Świdnicy do ponownego rozpoznania, ewentualnie, uchylenia zaskarżonego wyroku Sądu II Instancji w całości oraz przekazania sprawy Sądowi Apelacyjnemu we Wrocławiu do ponownego rozpoznania, ewentualnie, uchylenia zaskarżonego wyroku Sądu II instancji w całości oraz o orzeczenia co do istoty sprawy, poprzez zmianę wyroku Sądu I instancji w całości, poprzez uwzględnienie apelacji pozwanego i oddalenie powództwa o ustalenie w całości.

W odpowiedzi na skargę powodowie wnieśli o odmówienie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ewentualnie, w razie przyjęcia skargi do rozpoznania o jej oddalenie; zasądzenie od pozwanego na rzecz powodów kosztów postępowania kasacyjnego w tym kosztów zastępstwa procesowego w wysokości dwukrotności stawki minimalnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub

wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, Nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencki (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Skarżący powołał się w skardze kasacyjnej na przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c., lecz żadna z nich nie wystąpiła.

Zgodnie z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na przesłankę istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) polega na sformułowaniu tego zagadnienia, wskazaniu przepisu, na tle którego ono powstało i przedstawieniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Musi przy tym chodzić o zagadnienie nowe, dotychczas nierozpatrywane w judykaturze, które zarazem ma znaczenie dla rozpoznania wniesionej skargi kasacyjnej oraz innych podobnych spraw (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz.11, z 11 stycznia 2002, III CKN 570/01, OSNC 2002,

nr 12, poz. 151, z 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, nie publ. i z 15 czerwca 2016 r., V CSK 4/16, nie publ.).

Z kolei oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na tym, że istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo, iż budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w orzecznictwie w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, nie publ., z 26 czerwca 2015 r., III CSK 77/15, nie publ. i z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, nie publ.).

W odniesieniu do podnoszonych we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania kwestii prawnych i wątpliwości interpretacyjnych dotyczących tzw. kredytów frankowych należy stwierdzić, że w znacznej części zostały już one wyjaśnione szczegółowo w orzecznictwie sądowym (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego w sprawach I CSK 2225/23, I CSK 2268/23, I CSK 2291/23 i I CSK 2334/23 oraz wyroki w sprawach II CSKP 957/23, II CSKP 1002/23, II CSKP 1956/22, II CSKP 2164/22 i II CSKP 2295/22, II CSKP 690/23, II CSKP 1996/22, II CSKP 2231/22 i II CSKP 278/23, II CSKP 380/23, II CSKP 617/23).

Jeśli natomiast chodzi o problematykę związaną z interesem prawnym powodów w stwierdzeniu nieważności umowy kredytowej odnotować trzeba, że w wyroku z 23 listopada 2023 r., C-321/22 Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej stwierdził, iż art. 7 ust. 1 dyrektywy 93/13 w związku z zasadą skuteczności należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie przepisom krajowym, zgodnie z ich wykładnią dokonaną w orzecznictwie, które w celu uwzględnienia wytoczonego przez konsumenta powództwa zmierzającego do stwierdzenia bezskuteczności nieuczciwego warunku w umowie zawartej z przedsiębiorcą wymagają dowodu na istnienie interesu prawnego, w sytuacji gdy uznaje się, że taki interes nie istnieje, jeżeli konsumentowi przysługuje powództwo o zwrot nienależnego świadczenia, lub gdy może on powołać się na tę bezskuteczność w ramach obrony przed powództwem wzajemnym w przedmiocie wyegzekwowania

wykonania zobowiązania wytoczonym przeciwko niemu przez tego przedsiębiorcę na podstawie tego warunku.

Z kolei w kwestii pojęcia konsumenta skarżący odwołuje się m.in. do wykładni Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej zaprezentowanej w wyroku z 20 stycznia 2005 r., C-464/01 (wydanego w związku z wykładnią przepisów konwencji z dnia 27 września 1968 r. o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych). Jednakże Sąd Unijny na gruncie przepisów Dyrektywy 93/13 przyjął szerszą interpretację pojęcia konsumenta w przypadku kredytów o mieszanym celu, tj. częściowo konsumpcyjnego, a częściowo związanego z prowadzeniem działalności gospodarczej lub zawodowej kredytobiorcy, nawiązując także do motywu 17 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/83/UE z dnia 25 października 2011 r. w sprawie praw konsumentów. W wyroku z 8 czerwca 2023 r., C-570/21, Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzekł, że art. 2 lit b) dyrektywy 93/13 należy interpretować w ten sposób, że pojęcie „konsumenta” w rozumieniu tego przepisu obejmuje osobę, która zawarła umowę kredytu do użytku częściowo związanego z jego działalnością gospodarczą lub zawodową, a w części niezwiązanego z tą działalnością wspólnie z innym kredytobiorcą, który nie działa w ramach swojej działalności gospodarczej lub zawodowej, jeżeli cel działalności gospodarczej lub zawodowej jest tak ograniczony, że nie jest dominujący w ogólnym kontekście tej umowy. W celu ustalenia czy cel gospodarczy jest ograniczony w wyżej opisanym zakresie należy uwzględnić wszystkie istotne okoliczności towarzyszące tej umowie, zarówno ilościowe, jak i jakościowe, takie jak w szczególności podział wykorzystania pożyczonego kapitału na działalność zawodową i pozazawodową, a w przypadku większej liczby kredytobiorców okoliczność, że tylko jeden z nich realizuje cel gospodarczy lub że kredytobiorca uzależnił udzielenie kredytu przeznaczonego na cele konsumenckie od częściowego przeznaczenia pożyczonej kwoty na spłatę długów związanych z działalnością gospodarczą lub zawodową.

Według aktualnego orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w przypadku kredytów o mieszanym celu wyłączenie przepisów unijnej ochrony konsumentów zachodzi wówczas, gdy cel związany z prowadzeniem działalności gospodarczej lub zawodowej kredytobiorcy jest dominujący w ogólnym

kontekście umowy (zob. też motywy 44 - 47 i 51 wyroku z 8 czerwca 2023 r., C-570/21).

Z powyższych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. a o kosztach postępowania kasacyjnego orzekł zgodnie z art. 98 § 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. (mając na uwadze okoliczność, że postępowanie kasacyjne w odniesieniu do całości żądania o ustalenie - jako żądania majątkowego niepieniężnego odrębnego w stosunku do roszczenia o zapłatę - zostało zakończone), przy uwzględnieniu § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 4 pkt. 2 i § 20 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jedn. tekst: Dz. U. z 2023 poz.1935 ze zm). Orzeczenie o odsetkach od zasądzonych kosztów postępowania kasacyjnego znajduje uzasadnienie w art. 98 § 1¹ k.p.c. w zw. z art. 19 ust. 1 i art. 31 ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 614) oraz przy uwzględnieniu § 2a rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 6 sierpnia 2014 r. w sprawie określenia brzmienia klauzuli wykonalności.

Władysław Pawlak

[PG]

[a.ł]